

Bedankt voor het downloaden van dit artikel. De artikelen uit de (online)tijdschriften van Uitgeverij Boom zijn auteursrechtelijk beschermd. U kunt er natuurlijk uit citeren (voorzien van een bronvermelding) maar voor reproductie in welke vorm dan ook moet toestemming aan de uitgever worden gevraagd.

Boom

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch door fotokopieën, opnamen of enig andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikelen 16h t/m 16m Auteurswet 1912 jo. Besluit van 27 november 2002, Stb 575, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoeding te voldoen aan de Stichting Reprorecht te Hoofddorp (postbus 3060, 2130 KB, www.reprorecht.nl) of contact op te nemen met de uitgever voor het treffen van een rechtstreekse regeling in de zin van art. 16l, vijfde lid, Auteurswet 1912.

Voor het overnemen van gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (artikel 16, Auteurswet 1912) kan men zich wenden tot de Stichting PRO (Stichting Publicatie- en Reproductierechten, postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp, www.cedar.nl/pro).

No part of this book may be reproduced in any way whatsoever without the written permission of the publisher.

info@boomamsterdam.nl
www.boomuitgeversamsterdam.nl

hij dat hij de psychopathologie al jaren niet meer als uitgangspunt neemt (p.179), al zijn er ook 'zeer ernstige psychiatrische aandoeningen, waarbij gezinstherapie alleen steun kan bieden aan het gezin, zonder dat er werkelijk genezing mogelijk is' (p.180). Individuele psychopathologie wordt dan iets wat niet relevant is, of juist zo zwaarwegend dat het onbeïnvloedbaar is. In de praktijk is het spanningsveld tussen individuele gegevens en hoe daarmee in gezinnen wordt omgegaan mijns inziens juist een dagelijks terugkerend thema in gezinstherapie, zeker ook in het domein van de kinder- en jeugdpsychiatrie waar ik zelf werkzaam ben.

Niettemin moedigen de uitgangspunten en voorbeelden van Andolfi me aan om ook in mijn eigen werksituatie *samen met het kind* op zoek te gaan naar de familiegeschiedenis om daarmee ook de ouders als kind te leren kennen.

Hanneke Lafeber

Literatuur

- Andolfi, M. (2010). *Het kind in gezinstherapie*. Amsterdam: Hogrefe.
- Hillewaere, B. & Sins, T. (2008). Ervaringsgericht perspectief. In A. Savenije, M.J. van Lawick, & E.T.M. Reijmers (red.), *Handboek systeemtherapie* (p. 239-247). Utrecht: De Tijdstroom.

Wetenschap in de NVRG

Studiemiddag georganiseerd door de Wetenschapsadviescommissie van de NVRG, 4 november 2010 te Amsterdam.

'Zeg, zal ik je eens even wat vertellen, de grote mensen – ook al is dat raar, die denken dat ze alles kunnen tellen, maar weet je – dat is helemaal niet waar.'

Ieniemienie in Sesamstraat

(Met dank aan Gwendolyn Glaser die statistiek op luchtige wijze weet te relativeren.)

De Wetenschapadviescommissie (WAC) heeft tot doelstelling het wetenschappelijk niveau van de NVRG op peil

te houden. Zij organiseert twee keer per jaar een studiemiddag waar men kritisch van gedachten kan wisselen

over (gepubliceerd) wetenschappelijk onderzoek en elkaar kan ondersteunen bij het opzetten van nieuw onderzoek. In het kader van een promotieonderzoek dat ik zelf aan het opzetten ben, was ik nieuwsgierig naar deze middag. Ik hoopte mijn blik weer wat aan te scherpen en extra input te krijgen voor mijn eigen onderzoek. De groep deelnemers bestond uit een goede mix van vrouwen, mannen, 'oude rotten' en 'jonkies'.

Er werd gestart met de presentatie van een onderzoek in opzet door Gwendolyn Glaser en Mieke Jager. Glaser is systeemtherapeut en gz-psycholoog en Jager is psychomotorische therapeut bij het Centrum Persoonlijkheidsstoornissen Jelgersma te Oegstgeest. Het onderzoek van Glaser en Jager richt zich op een nieuwe toevoeging aan een reeds bestaand behandelprogramma in de Jelgersma. De bestaande behandeling behelst een intensief vijfdaags therapieprogramma van groepspsychotherapie, sociotherapie, dramatherapie en psychomotorische therapie. De nieuw te evalueren behandelvorm voegt aan dit aanbod twee tot vijf zittingen psychomotorische therapie aan gezin of echtpaar toe.

De feedback van de groep op het beoogde onderzoek was positief, opbouwend, maar ook kritisch over de opzet, de doelstellingen en de te trekken conclusies. Gezien de be-

***...eerst goed te kijken
naar wat er eigenlijk
gemeten moet worden...***

perkte opzet van vijf sessies psychomotorische therapie bij maximaal vijf gezinnen parallel aan het reguliere behandelaanbod, zal het moeilijk zijn er meer dan een exploratief onderzoek van te maken. Het onderzoek zal slechts hypothesen genereren op basis waarvan men later een gericht onderzoek kan doen. Glaser en Jager hadden echter gehoopt al meer conclusies te kunnen trekken over effectiviteit van de toegevoegde sessies. Daarnaast zal het moeilijk worden resultaten van elkaar te onderscheiden vanwege de beperkte opzet en het gelijktijdig lopen van de reguliere behandeling. Want komt een eventuele betere behandeluitkomst door de inhoud van de extra sessies, of alleen maar omdat deze cliënten meer sessies en dus meer aandacht en behandeling hebben gehad? Het advies was dan ook het onderzoek te zien als een pilot, een goede voor- en nameting te doen en goed na te denken over in- en exclusiecriteria van de proefpersonen, opdat duidelijker wordt voor wie of door welke factoren de extra behandeling effect zou kunnen hebben. Met de gevonden resultaten kan eventueel een vervolgonderzoek worden opgezet met specifiekere onderzoeksvragen en hypothesen.

Het tweede onderzoek in opzet was van Fridus van der Weijden, psychiater/systeemtherapeut, werkzaam

bij Thalamus te Wolfheze en de Winklerkliniek. Het doel van dit onderzoek was het opzetten van twee projecten. Het eerste project is gericht op het opzetten van eendaagse diagnostiek bij nieuwe cliënten, het tweede op de introductie van een monitor naar het welzijn van naasten van cliënten. Belangrijke feedback was dat men, alvorens te zoeken naar meetinstrumenten, eerst goed zou kijken naar wat er eigenlijk gemeten moet worden. Ook ditmaal werd gesuggereerd van dit onderzoek een pilotstudie te maken, zodat vervolgens in een groter opgezet onderzoek doelen aangescherpt kunnen worden.

Opvallend is dat de overkoepelende feedback bij de twee besproken onderzoeksopzetten gelijk van aard was. Blijkbaar zijn de onderzoekers allemaal erg enthousiast en stellen ze hun eisen en verwachtingen direct hoog af. Is dat beginnersenthousiasme?

Het laatste onderdeel van de middag werd geleid door Alfred Lange, hoogleraar klinische psychologie aan de Universiteit van Amsterdam en voorzitter van de WAC, en bestond uit het bespreken van een artikel van Lundblad en Hansson (2008). Dit artikel gaat over de effectiviteit van behandeling en langdurige follow-up bij partnerrelatietherapie. Iedereen had het artikel van tevoren gelezen vanuit de vraagstelling: wat zijn je kritische opmerkingen of vragen over dit ar-

tikel? Sterke punten en beperkingen van het onderzoek werden besproken. Opvallend was dat deze groep die, voor zover ik weet, voor een groot deel uit clinici bestond, goede kritische vragen en opmerkingen bij het artikel stelde. Zowel de statistiek, de onderzoeksopzet als ook de inhoud van de partnerrelatietherapie werden uitgebreid besproken.

Prettig was dat Lange de tijd nam om duidelijk uit te leggen hoe bijvoorbeeld de statistiek anders had gekund. Zo lichtte hij de methode 'intention to treat' duidelijk toe. Bij 'intention to treat' worden de proefpersonen die na de randomisatie uitvallen of de behandeling niet krijgen, wel meegenomen in de statistische berekeningen. Op deze wijze worden de gegevens van alle deelnemers berekend, waardoor een eindresultaat bijvoorbeeld niet positiever uitpakt dan daadwerkelijk het geval is. In een onderzoek als in het door ons besproken artikel kunnen uitvallers bijvoorbeeld paren zijn die gaan scheiden, terwijl de proefpersonen die het traject afmaken wel bij elkaar blijven. Als de uitvallers niet worden meegeteld, geeft dat onterecht de eindconclusie dat de behandeling zeer effectief is, want alle paren blijven bij elkaar. De onderzoekers hebben de methode 'intention to treat' niet gebruikt, waardoor de conclusies van het onderzoek te gunstig zijn voorgesteld. De groep waarover de eindconclusie is getrokken was ten

gevolg van drop-out een stuk kleiner en 'biased'. Mogelijk was de belangrijkste kritiek op het artikel dat de auteurs zelf de beperkingen van hun onderzoeksopzet niet noemden (misschien ook wel niet zagen), wat een grote omissie is bij een onderzoeksverslag.

Al met al was het een prettige en productieve middag. De kwaliteit van de discussie stond hoog in het vaandel. Alle deelnemers dachten serieus mee en gingen kritisch in op voorstellen of vragen. Er werden niet alleen vragen gesteld aan degenen die een onderzoek presenteerden, maar ook onderling in de groep werd gediscussieerd. Lange leidde de discussie over het artikel op een zorgvuldige en duidelijke manier. Doordat hij dit ook op educatieve wijze deed, was voor

iedereen goed te volgen waarover het ging. Het belangrijkste vond ik dat de sfeer open en positief was en dat verschillende niveaus (praktisch, statistiek, onderzoeksopzet) aan de orde kwamen. Dat maakte het afwisselend, inspirerend en leerzaam.

Bovendien bestonden er geen 'domme' vragen en kon het gezegd worden als iets niet duidelijk was. Voorzichtige plannen voor meer onderlinge samenwerking werden geopperd. Voor mij is deze studiemiddag zeker voor herhaling vatbaar!

Hester Pastoor

Literatuur

Lundblad, A., & Hansson, K. (2008). Partnerrelatietherapie: effectiviteit van behandeling en langdurige follow-up. *Gezinstherapie Wereldwijd*, 19(1), 109-126.

Eerste Nederlandse EFT-congres

Georganiseerd door de Stichting Emotionally Focused Therapy Nederland te Utrecht, 12 november 2010.

Emotionally focused therapy (EFT) is een model voor relatietherapie, gebaseerd op de hechtingstheorie, de systeembenadering en de humanistische of ex-

periëntiële psychologie. In EFT ligt de focus op de emoties van de partners, op de onderlinge hechting, het vertrouwen, de liefde.